

SVOBODNA SLOVENIJA

ANO (LETO) XXII. (16)

No. (štév.) 38

ESLOVENIA LIBRE

BUENOS AIRES

19. septembra 1963

Tito in mir

Tito je že na potovanju po Južni Ameriki. V Brazilu je bil le nekaj dni, obisk so skrajšali in zožili — guvernerja Guanabare (Rio de Janeiro) in Sao Paula sta odklonila pozdraviti Tita; med katoliškimi krogi se je poudarjalo, da dežela ne bi smela sprejeti obiska državnika, ki je bil izobčen iz Cerkve, ker je dvignil svojo roko nad dostojanstvenika Cerkve — kardinala Stepinca. Da bi olajšali to obtožbo, so nekateri listi prinesli komentarje — med temi tudi pojasnilo agencije Tanjug — da je Tito velik delavec za mir, ki s svojim delom ustvarja tiste pogoje za mir, kakor jih je nakazal papež Janez XXIII. v svoji encikliki „Pacem in terris“.

Mir je velika dobrina — gotovo največja vrednota človeštva. V enem izmed svojih božičnih nagovorov je papež Pij XII. podal naslednjo definicijo miru: Fructus iustitiae pax — Mir je sad pravice; kjer vlada resnična pravičnost, tam je blizu pravi mir.

Tito in Hruščov sta oznanjevalca miru, a vladata državam, kjer ni pravičnosti. Notranji red v Jugoslaviji služi samo partiji — pravice in blagotati produkcije uživajo samo tisti, ki so člani partije ali pa so se sicer predali režimu. Članstvo v stranki pa znaša le majhen odstotek prebivalstva — manjšina vlada nad večino z vso pezo zakonov, ki so vsiljeni in zato krivični. Ljudje v Jugoslaviji ne žive v okviru varnosti pravnega reda, ki bi jim zagotovil nedotakljivost življenja, spoštoval njih prepričanje in ne bi silil celo v svobodo vesti — saj se morajo državljanji v veliki meri zateči v največje nevarnosti, kadar hočejo spolnjevati svoje najintimnejše duhovne obveznosti. Kakor Lenin, Stalin, Hruščov v Rusiji, tako tudi Tito v Jugoslaviji ni ustvaril resničnih pogojev za pravi mir.

Oubenom s Hruščovom se je pa Tito šel v zadnjih tednih odločil postati „apostol miru“ — ne doma, pač pa v svetu. Če je za človeka zahodne in krščanske miselnosti mir končni cilj, za katerim mora stremeti vse človeštvo v ureditvi glavnih pogojev miru, ki so: pravica, resnica in ljubezen, tedaj je za Tita in Hruščova mir, ne konec ali višek, ampak začetna, izhodna točka „miru“ tistega stanja v svetu, kakor ga ona pojmuje. Zahod bi namreč moral predvsem priznati „status quo“, to je sedanje stanje, kakor ga je ustvaril komunizem v Evropi in Aziji. Po njihovi nazorih mora biti ta mir, ki ga bosta poslej oblikovala in dovoljevala, potrdilo vseh krivic n. pr. v Srednji Evropi. Novi mir bo sicer verjetno zaključil „mrzlo“ vojno, toda dal bo svetom in komunistom tisto, česar jim dosedaj nikdo ni hotel priznati: Nemčija bo ostala razdeljena, po sredi Evrope bo še naprej potegnjena železna zavesa, in kar je gotovo eden največjih uspehov sovjetske politike v zadnjem letu — Sovjetska zveza bo ostala zasidrana na Kubi. Hruščov bo čez nekaj tednov obiskal Castra v Havani. Bilo bi pa le preveč, če bi Hruščov terjal od nekaterih že preplašenih južnoameriških državnikov, da bi ga morali sprejeti v Limi ali Buenos Airesu... Ne — tja bo šel Tito, ki zna bolj prikrivati svoje misli, sme nastopati z rokavicami in pri tem pričati, kako je komunizem „humaniziral“.

Pravni filozof abbé St. Pierre je zapisal, da ne bo miru, dokler bo Evropa živela v stanju „smrtnega greha“ zaradi krivične in nasilne razdelitve Poljske leta 1793. Metternich je vzkliknil: „La Paix — elle n'existe pas avec une révolution — z revolucijo ni mogoče sklepati miru“. Tito pa prinaša „mir“, ki sloni na krivici in trpljenju polovice Evrope. Skupaj s Hruščovom bosta na Kubi hkrati potrdila, da sta uspešno porušila enega temeljev „ameriškega miru“, ki je slonel na Monroejevem načelu in to pravi, da se na „ameriškem kontinentu ne sme zasedrati nobena doktrina, ki bi prišla iz Evrope“. Že 140 let je to naziranje vezalo obe Ameriki v trdno in uspešno skupnost miru in sožitja. Na Kubi je danes že sovjetsko orožje, v ostalo Ameriko pa prinaša Tito „blagoslov“ miru, ki je na Kubi že podrl glavno načelo ameriške politike... In predsednik Kennedy bo sredi oktobra sprejel v washingtonski Beli

Bodice na Titovem sprehodu po Latinski Ameriki

V zadnji številki Svobodne Slovenije smo poročali o nezadovoljstvu, ki ga je pri svobodoljubnih Brazilcih vzbudilo uradno sporočilo vlade o obisku jugoslovanskega komunističnega diktatorja Josipa Broza Tita. Povedali smo, da sta guvernerja dveh največjih in najpomembnejših brazilskih držav — Guanabara in Sao Paulo — odklonila sprejem Tita na svojih državnih področjih, da je nadškof v Rio de Janeiro napovedal, da v znak protesta proti temu obisku ves čas, dokler bo Tito s svojimi sodelavci in Oznovci v Brazilu, ne bo zapustil svoje palače, apostolski nuncij je pa svoje nezadovoljstvo nad prihodom komunističnega diktatorja v demokratično brazilsko republiko izpričal s tem, da je prav te dni odšel na dopust.

Spričo takega stanja sta brazilska vlada in nosilec jugoslovanskega komunizma Tito mučni položaj rešila takole: Šef tiskovnega urada predsedstva brazilске republike je 11. t. m. v Rio de Janeiro objavil, „da je jugoslovanski predsednik preložil svoj prihod v to državo od 15. na 18. t. m. in da bo njegovo bivanje v Brazilu omejeno na dva dni, ki jih bo prebil v prestolnici Brasilia z izvenuradnim programom. Ta med drugim predvideva lov in ribarjenje na otoku Bana v reki Araguaya, ki je največji rečni otok na svetu in na katerem žive Indijanci iz plemen varajos in čavanas.“

Iz tega je razvidno, da se bo Tito v času svojega obiska Brazilu zadrževal samo v prestolnici sredi pragozdov, najpomembnejših brazilskih gospodarskih, industrijskih, trgovskih in kulturnih središč Rio de Janeiro in Sao Paula pa sploh ne bo mogel videti, ker sta ga, kot omenjeno, guvernerja teh držav proglasila „za neželjeno osebo“ in odklonila njegov sprejem.

Učinek nezadovoljstva brazilskih katoliških in demokratiških slojev je skušal Tito zmanjšati z naslednjo izjavo beograjskega nadškofa msgra. Ujčiča, ki da jo je dal diplomatskemu uredniku Tanjuga:

„Naš predsednik republike, maršal Tito bo odšel na pot v ameriške države z važnim poslanstvom: delati za mir med narodi. Za nas kristjane je mir brezmejna moralna dobrina, kakor je naglasil papež Janez XXIII. v okrožnici „Pacem in terris“, ki nima primere. Naš predsednik Tito tudi dela na utrditvi in konsolidaciji miru.“

Ta načrt se mu pa ni posrečil, kajti po poročilu agencije AP, so katoliški verniki v Rio de Janeiro v velikih sprevedih po mestu protestirali proti obisku Tita ta teden Brazilu. Po vsej riodejaneireški nadškofiji so v nedeljo vernikom po cerkvah razdelili letake, v katerih je popisan položaj katoliške Cerkve v Jugoslaviji in ostalih komunističnih državah. Cerkvene oblasti so v protest proti prihodu jugoslovanskega komunističnega diktatorja v Brazil, pozvale vernike na sveto uro. Na sveto uro v cerkvi sv. Ane so verniki prišli kar v velikem sprevedu. Cerkvene oblasti so objavile, da so odredile svete ure po župnijah „zaradi žalitev katoliške Cerkve v državi kardinala Stepinca in zaradi žalitve, ki jo je povzročil brazilski predsednik brazilskemu narodu, ker ni upošteval krščanskega čuta naroda in ker je odlikoval z velikim krížem reda Cruzeiro do Sul diktatorja, ki

18. zasedanje Glavne skupščine ZN

V New Yorku se je minuli terek, 17. t. m., začelo 18. zasedanje Glavne skupščine ZN. Predvidevajo, da se bo zasedanje končalo 20. decembra t. l. Za predsednika letošnjega zasedanja je bil izvoljen venezuelski delegat Carlos Soza Rodríguez.

hši Tita, tega čudnega „angela“ miru, ki se je ohranil na oblasti z ameriško pomočjo, a ruši sedaj glavno zgradbo miru na ameriškem kontinentu.

Titov mir ni mir kakor ga umeva krščanski svet že 2000 let. Njegov mir je razdelil enotnost Evrope, dviga Azijo za požar — je nevarno ognjišče komunizma na Kubi, v sredini ameriškega kontinenta. Titov „mir“ je le začetek nove etape komunistične akcije, tokrat na ameriškem kontinentu. R. J.

je povzročil smrt kardinala in dal pobijati duhovnike, člane redov, redovnice in vernike naše vere.“

V Čilu je prihod jugoslovanskih komunističnih gostov napovedan za 23. t. m. Tudi tam je zaradi Titovega prihoda nastalo že več nevšečnosti in ne gre vse tako po načrtu, kakor si je zamislila vlada, ki je Tita povabila na obisk v Čile.

Tako je bila n. pr. 9. t. m. na mestni občini v Santiagu vinarja seja, ko je župan čilske prestolnice postavil na dnevni red vprašanje proglativne Tita za „častnega gosta“ v Santiagu. K besedi se je takoj oglašil konservativni občinski svetovalec Tomaž Puig in je z ostrimi izrazi zavračal omenjeni županov predlog. Naglašal je, da je mestna občina čilske prestolnice podelila to čast predsednikom Mehika, Združenih držav Amerike ter Brazila. „Konservativci“, je nadaljeval dobesedno omenjeni občinski svetovalec svoja izvajanja, „smo imeli pogum povedati svoje nasprotno mnenje zunanjemu ministrstvu zaradi povabila, ki je bilo poslano diktatorju Titu, katerega država živi v nečloveških okoliščinah, kjer se širi srarnota, kjer ni svobode izražanja misli, kjer ne poznajo pravice do stavke in kjer ne obstoja svoboda posameznika. Smatram, da je neumestno povabilo, do katerega je prišlo zaradi vplivov volilne kampanje, ki nas je že zajela. V spomin si moramo poklicati razloge, ki so bili merodajni za prekinitev diplomatskih odnosov Čila z Jugoslavijo leta 1947 in ki niso bili nič drugo kot prevratna kampanja njenih predstavnikov in njihove izjave proti naši državi. Zaradi tega smo konservativci proti temu, da bi mestna občina proglasila Tita za častnega gosta.“

S Titovim obiskom Čilu se je že prejšnji teden začel baviti tudi čilski fisk. Tako je ugledni dnevnik čilske prestolnice „El Diario Ilustrado“, drugi največji čilski dnevnik sploh, že 10. t. m. smatral za potrebno, da svoje bralce in sploh čilsko javnost seznanji z jugoslovanskim komunističnim gostom, nosilec jugoslovanske komunistične diktature, ki bo 23. t. m. stopil na svobodna čilska tla. V članku pravi, da bo v več sestavkih pod skupnim naslovom „¿Quién es Tito?“ svojim bralcem prikazal Titovo „sporno osebnost in delo“.

V prvem članku zgoščeno opisuje Titovo življenjsko pot in njegov razvoj v komunistični partiji, v kateri se je izoblikoval v revolucionarnega komunističnega ter zavzel najvišja in najodgovornejša mesta. Prikazuje tudi njegov spor s Stalinom in 10 let zatem zadnji obisk Hruščeva v Beogradu, kjer je nosilec sovjetskega komunizma potrdil pred vsem svetom, „da Tito ni zapustil linije partije“ in da je „čisto pravi poklicni komunistični revolucionar“.

Na podlagi teh izjav omenjeni list svoj prvi članek zaključuje z ugotovitvijo: „Tito je danes, kot je vedno bil: revolucionarni komunist, ki prav dobro ve kam hodi in po kateri poti mora hoditi. Kot revolucionar in zaradi svojega položaja na odru mednarodne politike je zaradi tega mnogo bolj nevaren kot je bil svoj čas sam Stalin in bolj kot je sedanji njegov naslednik Nikita Hruščev.“

V Bolivijo bo Tito prišel 26. t. m. Z letalom bo pristal v mestu Cochabamba in v prestolnico La Paz zaradi visoke lege mesta sploh ne bo šel.

Kennedy bo govoril v skupščini prihodnji petek. Sovjetsko delegacijo vodi, kakor vsa zadnja leta, sovjetski zunanji minister Gromiko, ki bo imel tudi več razgovorov s Kennedyjem, Ruskom in brit. zun. ministrom Homom, o problemu nenapadalnega pakta med Vzhodom in Zahodom, o vprašanju Berlina in Nemčije ter o nadaljnjih pogodbah glede atomskega orožja.

Skupščina ima na programu 81 različnih problemov. Lansko leto jih je imela 89. Še od lanskega leta je prevzela v razpravo za letošnje zasedanje vprašanje razorožitve. Indija je letos predložila še problem prepovedi vseh vrst atomskih poskusov. Brazil pa ustanovitev brezatomske cone v južni Ameriki. Na zahtevo Ceylona je 16 drugih afroazijskih in južnoameriških držav

Priprave za nadaljevanje II. vat. koncila

V Rim odn. v Vatikan so zadnje dni začeli prihajati kardinali in škofje vsega sveta na nadaljevanje II. vatikanskega koncila, ki se bo začelo 29. t. m.

Papež Pavel VI. je razposlal vsem tem osebno pismo, datirano 14. t. m., v katerem jih seznanja s cilji tega zasedanja ter jih vse vabi, da se ga udeležijo.

Tajništvo koncila je objavilo, da bo prva zadeva, o kateri bodo razpravljali, shema o Cerkvi sami. Dokument, ki nosi naslov „De Ecclesia“ (O Cerkvi), govori o naravi, ciljih in organizaciji Cerkve.

Ker je Vatikan tudi za to zasedanje razposlal vabila na udeležbo protestantskim in pravoslavlim cerkvenim dostojanstvenikom; je med cerkvenimi krogi vzbudilo veliko presenečenje, ko je vabilo odklonil grški pravoslavni primas Krizostomos. Na otoku Rodu v Egejskem morju se je 19. t. m. začela Vsepravoslavna konferenca, ki se je udele-

žuje tudi grški primas Krizostomos in z zanimanjem pričakujejo, kakšen odmev bo imela njegova odklonitev med drugimi pravoslavlimi škofi. Ker so konferenco sklicali prav zaradi vprašanja združitve pravoslavne Cerkve s katoliško, v Vatikanu menijo, da bodo druge pravoslavne Cerkve poslale svoje delegate na zasedanje vat. koncila.

V Vatikanu se je, kakor poročajo, tudi izvedelo, da na to zasedanje sv. Stolice namerava povabiti tudi judovske, budistične in muslimanske delegate. Medtem je papež Pavel VI. sprejel v privatni avdienci škofa ruske pravoslavne Cerkve, minskega metropolita Nikodema. „Tako se je zgodilo prvič v zgodovini, da se je papež srečal s škofom ruske pravoslavne Cerkve,“ so izjavili v Vatikanu.

Metropolit Nikodem, ki se je prej udeležil zasedanja Svetovnega sveta Cerkva v Rochesterju v ZDA kot opazovalec, je na poti v Rim zaprosil za avdienco pri Pavlu VI.

PEKING-MOSKVA: PREKINITEV ODNOSOV?

Besedna bitka, ki se razvija po časopisu med rdečo Kitajsko in ZSSR, je minuli teden dosegla nov višek s kitajsko obtožbo, da je Moskva nasilno in z vabami spravila na svoje področje na deset tisoče Kitajcev, predvsem iz province Sinkiang, da bi z njihovo pomočjo zrušila tamkajšnje kitajske oblasti. „Tako je ZSSR privedla odnose med obema državama tik do prekinitve,“ je poudarjal pekiški radio.

V Moskvi pa so istočasno razširili poročila, da iz Kitajske beži na deset tisoče Kitajcev na sovjetsko ozemlje, ker se hočejo izogniti „kolonialnemu nasilju, ki ga izvaja kitajska oblast nad njimi.“ Po istih poročilih bežijo zlasti muslimani, proti katerim da so Kitajci začeli izvajati prave pogrome.

V Taipei, glavno mesto Formoze, pa so prišla poročila, da se je v provinci Hunan dvignilo na tisoče prebivalstva proti komunističnim oblastem, ker je tam zavlada lakota. Kitajski komunisti da so postrelili med izgrede nad 300 mladincev, članov pionirske organizacije, ki so tudi sodelovali pri uporu.

V besedno bitko s Kitajsko je Moskva sedaj poklicala še svojega propagandista 72-letnega Iljo Ehrenburga, ki je v Pravdo moral napisati dolg članek proti Kitajski. Ehrenburg obto-

žuje Kitajce, da si žele atomske vojne, da v zadnjih šestih letih neprestano sabotirajo svetovni komunizem, ugotavlja pa istočasno, da razume njihovo miznjo Amerike in Formoze. Članek je večkrat ponovila tudi moskovska radijska postaja v celoti, medtem ko je bila omemba Amerike in Formoze izpuščena iz uradnega poročila agencije Tass, ki je bilo razposlano v tujino.

Moskovska Izvestja pa so se v napadu na Kitajsko norčevale iz kitajske težave izgovarjanja črke „r“. Izvestja pišejo, da „Kitajci niso revolucionarji, čeprav se neprestano hvalijo s svojim r-r-revolucionarnim značajem.“ S trojnimi „r“ so Izvestja poudarile kitajsko težavo pri izgovarjanju črke „r“.

Kljub vsemu temu besednemu dvoboju pa je moskovska radijska postaja uradno objavila, da ZSSR ne bo zapustila Kitajske v slučaju zunanje napada. Komentator je dejal: „Zakaj hoče Kitajska imeti atomsko bombo? Ali za obrambo? Peking naj se spomni dveh stvari: 1. Imamo prijateljsko in obrambno pogodbo med ZSSR in Kitajsko, ki je tudi sedaj v veljavi. 2. ZSSR je ponovno poudarila, da smatra napad na Kitajsko napad nase. Če bo Kitajska napadena, se bo vsa sila ZSSR sprostila na napadalca. Kaj še hoče Kitajska več?“

I Z T E D N A V T E D E N

V Čilu je izbruhnila globoka politična kriza. Povzročila jo je že skoro mesec dni trajajoča stavka sanitetnega osebja z zahtevo po stoočstnem zvišanju prejemkov. Vlada na tako povišanje ni pristala, nakar so stavkajoči uslužbenci raznih zdravstvenih zavodov zlasti v Santiagu, priredili več pouličnih demonstracij, med katerimi je izgubil življenje eden od vodilnih članov vodstva sindikata sanitetnega osebja. Opozicija v parlamentu je pa izglasovala zakon, da mora Centralna banka izdati Sanitetni upravi posojilo 7,500.000 eskudov (nad dva milijona dolarjev) za izpolnitev zahtev 35.000 sanitetnih uslužbencev v državi. Za ta zakon so glasovali delno tudi radikali, ki so v vladi in z liberalno ter konservativno stranko sestavljajo vladni demokratiški blok. Ker vlada smatra od parlamenta izglasovani zakon za protustaven in inflacionističen — za navedeni kredit 7 milijonov 500.000 eskudov ni nobenega kritja in bi morali za ta znesek dati v promet odgovarjajočo količino novega denarja, so vsi ministri Alessandrije vlade odstopili. Predsednik Alessandri jih je naprosil, naj vodijo dosedanje resore še tako dolgo, da bo končan Titov obisk. Med tem je pa vodstvo radikalne predložilo skupščini v razpravo vprašanje preganjanja budistov v južnem Vietnamu.

Pričakujejo, da se bo skupščine udeležilo 8 državnih poglavarjev, med njimi laoški princ Suvana Fuma, nepalski predsednik Tulsí Giri, kanadski Pearson, irski Sean Lemass, abesinski cesar Hajle Selasi, sirijski Salah Bitar, alžirski Ben Bella in jugoslovanski komunistični diktator Tito. Zunanji ministrov pa bo na skupščini 36.

stranke svoje štiri ministre pozvalo, da morajo brezpodojno odstopiti. Predsednik Alessandri od parlamenta izglasovane zakona ne bo podpisal. Če bi ga zakonodajna zbornica nato znova sprejela, se bo pa obrnil na vrhovno državno sodišče, da ga kot protustavno odločbo parlamenta zavrne. Kako se bo politična kriza v vladnem bloku samem razvijala, še ni znano. Možno je, da vladni demokratiški blok ostane še naprej in pri predsedniških volitvah prihodnje leto nastopi s svojim kandidatom radikalnim senatorjem Duranom, lahko se pa tudi razbije.

Brazilska prestolnica Brasilia je 12. t. m. zjutraj preživela nekaj napetih ur. Uprli so se namreč podčastniki letalstva in mornarice ter so zasedli palačo min. za mornarico, vojaško ter civilno letališče. Proti upornikom je nastopila suhozemska vojska ter je upor v nekaj urah zadušila. Organizirali so ga levičarsko usmerjeni letalski in mornariški podčastniki, ki že nekaj let nastopajo tudi s političnimi zahtevami.

Nestrpni belokožci v Alabami v ZDA so proti črnecem zagrešili nov zločin. V nedeljo so vrgli bombo v prostore baptistične cerkvene šole. Štirje otroci so bili na mestu ubiti, 17 jih je pa bilo ranjenih. Ta zločin je v tem mestu na eni strani še povečal ogorčenje črno-kožcev proti belokožcem zaradi njihovega nastopanja proti njim, na drugi strani pa v svetu napravil veliko škodo ameriškega ugledu.

Dr. John Carmel Heenan je bil imenovan za novega westminsterskega nadškofa. Njegovo imenovanje na vodilno mesto angleških katoličanov, je vsa britanska javnost pozdravila, kajti kardinal Heenan uživa velik ugled tudi med anglikanskimi protestanti.

ŽALNI SPOMINSKI PROSLAVI ZA ŽRTVE TURJAKA IN GRČARIC

V BUENOS AIRESU

Slovenska demokratska izseljenska skupnost na področju Vel. Buenos Airesa je priredila v nedeljo dne 15. septembra. Prav ob dvajsetletnici, ko se se doma v tistem usodnem septembru vrstili dogodki, ki bodo za vse čase zapisani v zgodovini slovenskega naroda. Je bilo to tedaj, ko se je komunistični bes razdijal po Sloveniji ter brezmejni nasilji pobijal svoje ideološke nasprotnike, samo da bi mogel na slovenskih tleh uveljaviti svojo brezbožno in zločinsko ideologijo.

Svobodni slovenski izseljenci v Argentini so se žrtev Turjaka, Grčaric, Jelendola in vseh drugih neustrašenih vaških stražarjev, legionarjev in domobrancev, ki so po slovenskih tleh branili slovenska izročila ter za lepšo bodočnost svojega naroda dajali tudi svoja življenja, spomnili z dopoldansko in popoldansko nedeljsko prireditvijo, ki jo je pripravil poseben pripravljalni odbor: Stane Bitenc, kurat g. Jože Guštin, Miloš Prelog in Rudolf Smersu.

POLAGANJE VENCA NA GROB OSVODITELJA

Dopoldanska prireditev je obstajala v polaganju venca na grob Osvoboditelja Argentine generala San Martina v buenosaireski katedrali na Majskem trgu. Napovedana je bila za pol enajsto uro, ko se je uredil sprevid. Šel je izpod stebrišča katedrale v svetlišče do Osvoboditeljevega groba. Na čelu sprevida je bila skupina slovenskih skavtov v uniformi, za njimi je nosil starešina Društva slovenskih protikomunističnih borcev Ivan Korošec lep venec z napisom: „Al General San Martín gran Luchador por la Libertad, se inclinan los Anticomunistas Eslovenos en Argentina, recordando los hermanos traicionados y asesinados por los comunistas hace 20 años en Grčarice, Turjak y Kočevje“ (Generalu San Martinu, velikemu borcu za svobodo, se klanjajo slovenski protikomunisti v Argentini ob spominu na svoje izdane in od komunistov pomorjene brate pred dvajsetimi leti v Grčaricah, Turjaku in Kočevju).

Starešina Ivana Korošca sta na vsaki strani spremljala Emil Cof in Stane Bitenc ter dva slovenska fanta v narodnih nošah. Za tem so stopali člani Narodnega odbora v Argentini, predstavniki društva Zedinjena Slovenija, Slovenske ljudske stranke, Slovenske demokratske stranke, Slovenske kulturne akcije, Slovenskega katoliškega akademskega starešinstva, Društva slovenskih protikomunističnih borcev, Slovenskega pevskega zbora Gallus, zastopniki Slovenske hiše v Buenos Airesu ter slovenskih domov v Berazateguiju, Carapachayu, Slovenski vasi v Lanusu, v San Justu, Ramos Mejiji, San Martinu in Slovenske pristave v Morónu, Družabne pravde, Slovenskega katoliškega akademskega društva, Slovenske fantovske zveze — centrale ter odsekov iz Ramos Mejije in San Justa, — Slovenske deklishe organizacije — centrale v Buenos Airesu ter odseka v Mendoza, Slovenske skavtske zveze, Slovenskega planinskega društva, Zveze slovenskih srednješolcev, Svobodne Slovenije in Slovenske besede.

Na grob Osvoboditelja Generala San Martina so položili venec Ivan Korošec, Stane Bitenc in Emil Cof. Svečanost je smejala tudi ena od buenosaireskih televizijskih postaj — TELEONCE — ter ga je oddajala še isti večer ob deseti uri.

SPOMINSKA AKADEMIJA

Popoldanska spominska žalna prireditev za žrtve Turjaka in Grčaric je bila v dvorani Slovenske hiše. Oder je za to slovesnost lepo pripravil Tone Oblak iz San Justa. Scenerije k posameznim točkam so bile: Turjaški grad, napis z zlatimi črkami: Grčarice — Turjak in velik razsvetljen križ s palmovo vejo.

Začela se je kmalu po peti uri. Čeprav je bil od tretje do pete ure železniški štrajk, je kljub temu na spominsko prireditev prišlo veliko Slovencev, da so dvorano res napolnili do vseh razpoložljivih prostorov.

Pred odrom je bil postavljen prapor Društva slovenskih protikomunističnih borcev, prvo vrsto v dvorani so zasedli preživeli borci s Turjaka, Osolnika, Kureščka, Zapotoka in Grčaric, druga vrsta je bila določena za predstavnike NO za Slovenijo, slovenskih

demokratskih političnih strank ter vseh organizacij, društev in ustanov slovenske politične emigracije in njenega tiska.

Pred zastor je stopil Rudi Bras ter je s tekstom, ki ga je pripravil pesnik dr. Branko Rozman, spregovoril uvodne besede v spomin padlim slovenskim junakom. Nato je prav tako z Rozmanovim besedilom povezoval v celoto posamezne točke žalne prireditve, ki jo je začel Gallus mladinski pevski zbor. Pod vodstvom dr. J. Savellija je zapel pesmi: Adamičovo „Zabučale gore“ ter „Gor čez izaro“ in Oskarja Deva „Kje so tiste stezice“. Mladi pevci so z navedenimi pesmimi in dvorani samo še poglobili svečano in pietetno vzdušje.

Maks Nose, znani igravec in recitator na slovenskih prireditvah v Bs. Airesu, je občuteno podal recitacijo Marjana Jakopiča „Turjaškim junakom“, za njim je pa imel spominski govor starešina Društva slovenskih protikomunističnih borcev pisatelj Ivan Korošec, prav tako borec proti komunističnemu nasilju v Sloveniji pred dvajsetimi leti.

Imel je lep, pesniško zasnovan in navdahnjen govor. Z živo besedo je pred rojake postavil sliko tistih grozljivih septembrskih dni pred dvajsetimi leti na Slovenskem, ko se je laški okupator pridružil partizanom, da so se lahko še bolj razdijali nad slovenskim narodom ter med njim sejali smrt in še večali razdejanje. V tako okolje je postavil Turjak in njegove bore. „Potem pa je udarilo,“ je nadaljeval dobesedno govornik, „zahrbno in izdajalsko, kakor Kajin; ne za svobodo naroda, ne v smrt fašizmu, temveč v narod sam, v novo sovraštvo in morije. Kljub premirju, kljub ponujeni roki sprave, je komunist udaril znova z njemu lastno taktiko brezčestja, zvijač in hinavstva, ponujajoč amnestijo v imenu krvave zvezde. Če bi se stokrat ponovil Turjak in Grčarice, pa bi bil stokrat isti odgovor, kakor je bil pred dvajsetimi leti! Če je tako, se bomo borili; zločinci nam ne bodo delili amnestije! Grčarice, Turjak, Veliki Osolnik, so hoteli živeti, da bi živel narod.“

V nadaljnjih izvajanjih je nizal dogodke, ki so se zgrinjali nad junaško turjaško posadko. Povedal, da so italijanski topničarji samo 15. septembra 1943 od četrte do šeste ure popoldne v grajsko obzidje izstrelili iz bližine 396 granat, toda, slovenski junaki so vztrajali in neustrašeno odgovarjali na napade partizanov in laških vojakov. Končno so se morali predati, ko je bil grad v plamenih, ko je v njem prišlo do eksplozije streliva in so se vsled izdajstva v njem pojavili že tudi partizani. Omenjal je zatem križev pot tistih, ki so prišli živi v roke partizanom. Zvezali so jih z žico, pretepali, sramotili, blatili in mučili ter gonili skozi Vel. Lašče, Ribnico v kočevske zapore, kjer so mesec dni zatem uprizorili znano sodno farso proti 21 slovenskim junakom. 16 od njih so jih obsodili na smrt, še prej so jih za brez sodbe sodbe pobili nad 600. Zlasti vse ranjene in poveljnik.

V zaključnih izvajanjih je ob spominu na slovenske padle junake omenil tiste, ki „iščejo krivce“ za tiste dogodke in „hočejo klicati na zatožno klop vse, razen komunistov“. Na vse te je ponovil opozorilo na smrt obsojenega kurata Malovrha Mavcu: „Povej jim v Ljubljani, da je samo v slogi moč. Vsi medsebojni spori naj prenehajo, sicer bodo terjali nove žrtve.“

Ivan Korošec je na gornje Malovrhovo svarilo in opozorilo izpred dvajset let navezal svoj poziv kot starešina Društva slovenskih protikomunističnih borcev: „Povej jim v Buenos Airesu, v Clevelandu in Torontu, v Avstraliji in kjerkoli žive naše skupine, povej jim, da samo v slogi je moč, vsi medsebojni prepri naj prenehajo — zavoljo naših žrtev, zaradi domovine drage. To nam govore danes junaki Turjaka, Grčaric in Osolnika. Trikrat nam iz neznanih grobov kličejo v opomin in svarilo: Glejte nas, v dolgi koloni na dolgi vrvi privezane slovenske svobodnjake. Stopite z nami, bratje, v ta križev pot, vsaj tja do sramotne kočevske sodne dvorane, zavite v kri, laž in sovraštvo. Ustavite se v ječah, v tistih celicah groze, kjer smo molili in peli z zavestjo, da nas bodo uničili in pobili zato, ker ljubimo narod. In na razpraskanem ometu teh celic je ostalo naše s krvjo zapísano svarilo: Bratje, bodite edini! To

je močnejše orožje od topov in laži. V tej veliki borbi naj ostane ob strani vse, kar je manjše od silne ideje, ki nas druži. Prijatelj-soborec-rojak. Zate in zame je pisal pred 20 leti to naročilo najin na smrt obsojeni brat. Za vas in vse nas so umirali naši junaki.“

Za nedeljsko žalno prireditev je prof. Geržinič na besedilo pesmi pesnika Franceta Balantiča „Iz ilovice...“ napisal skladbo. Slovenskim junakom v spomin jo je na nedeljski žalni prireditvi zapel Vinko Klemenčič ob spremljavi gđc. Metke Smersuje za klavirjem.

Predzadnja točka spominske prireditve je bila simbolična vaja Molitev na besedilo Dimitrija Jeruca. Sestavila jo je ga. Ema Kessler-Blečeva, izvajale so je članice Slovenskega deklishega krožka iz Slomškovega doma v Ramos Mejiji, besedilo je pa recitiral Franc Holosar. Točka je bila izredno učinkovita.

Zadnje spominsko besedo so žrtvam Turjaka, Grčaric in sploh vsem žrtvam komunizma na slovenskih tleh izrekli slovenski fantje in mošje. V počastitev njihovega spomina so jim zapeli pesem, ki je bila tudi njim najdražja in jih je spremljala tudi v boj in samo smrt.

Na odru so se razvrstili v polkrogu pevci — Silvo Lipušček, Jože Markež, Bogdan Kosančič, Ivan Rode, Tone Andrejak, Rudi Bras, Lovro Tomažević, Stane Bitenc in Tine Javoršek ter so pod vodstvom Rudija Brasa odpeli pesmi Cirila Preglja „Kje je moj mili dom“, Petra Jereba „Pisemce“ in narodno, žalostinko, „Gozdčič je že zelen“.

Za zaključek so pa vsi rojaki močno zapeli pesem slovenskih protikomunističnih borcev — legionarjev, „Oče, mati...“

SV. MAŠA ZA SLOVENSKE ŽRTVE

Po žalni prireditvi za žrtve Turjaka in Grčaric je bila zanje v dvorani Slovenske hiše še sv. maša, ki jo je imel direktor g. Anton Orehar, med njo sta mu na ministrala g. župnik Tone škulj in Slavko Urbančič, oba boreca na turjaškem gradu.

Pred sveto daritvijo je imel globoko zasnovan cerkveni govor dušni pastir slovenskih protikomunističnih borcev g. Jože Guštin. V njem je poudarjal veličino žrtev, ki so jih slovenski protikomunistični borci doprinesli za slovensko narodno in versko stvar. Poudarjal je, da ni prav nobenega dvoma, da je bilo prav in to čisto prav, da so se uprli brezbožnemu komunizmu na slovenskih tleh. Če kdo v tem boju najde kake napake, so bile te napake le taktične, nikdar pa ne v osnovi. Če te napake spoznamo, naj nam bodo v svarilo in pouk, da jih ne bomo ponavljali. Slovenske žrtve naj nam bodo grob Neznane slovenskega junaka, ki bodi vsem svet, ki naj nas vse druži in povezuje. Glede nujnosti nadaljevanja nastopanja in boja proti komunizmu in njegovi ideologiji je pa navajal izjave papeža Pija XI. in zadnji poziv sedanega papeža Pavla VI., ki poudarja, da sta nauk kat. Cerkev in komunistična ideologija nespravljiva in nezdružljiva.

Med sveto mašo je pel mogočen moški zbor, ki so ga sestavljali pevci iz vseh slovenskih pevskih zborov na področju Vel. Buenos Airesa, pod vodstvom Štefana Drenška, za harmonijem ga je pa spremljal Gabrijel Čamerik.

Po sv. daritvi je g. direktor Orehar ob asistenci gg. župnikov G. Malija in T. Škulja izmolil še molitve Reši me, da bi Bog podelil mir dušam padlih slovenskih žrtev.

Tako so se slovenski demokratski izseljenci na področju Vel. Buenos Airesa spominjali žrtev Turjaka in Grčaric, z njimi pa tudi vseh ostalih slovenskih žrtev v boju s komunizmom na slovenskih tleh.

V TORONTU

Slovenci v Kanadi so se 1. septembra zbrali v velikem številu na slovenskem letovišču pri Torontu, da skupno počaste spomin junakov, ki so pred 20 leti padli kot žrtve nasilnega komunizma v obrambi slovenskih narodnih in verskih tradicij na Turjaku in Grčaricah. Na spominsko proslavo je poleg odraslih prišlo tudi veliko slovenske mladine.

Za padle graditelje lepše slovenske bodočnosti v svobodi in demokraciji je bila dopolne sv. maša, popoldne pa spominska prireditev. Ob dveh jo je začel predsednik ZDSPD Stane Pleško. Pozdravil je predstavnike raznih orga-

Iz življenja in dogajanja v Argentini

Obsodba vojaških upornikov in amnestija

Vrhovni svet oboroženih sil je v četrtek, dne 12. t. m. objavil sodbo v procesu proti 196 častnikom letalstva, mornarice in suhozemske vojske zaradi aprilske revolucije. Kazni so različne. Od nekaj mesecev do večletnih zaporov združenih z izgubo čina. Bivši podpredsednik admiral Izak Rojas je bil n. p. obsojen na 6 mesecev zapora in degradacije.

Takoj nato je predsednik dr. Guido podpisal dekret-zakon o amnestiji, ki je zajela politične prestopnike od 22. maja 1958 naprej, kakor tudi vse tiste, ki so bili obsojeni med izvajanjem vojaškega nadržta Copintes, in tudi vse častnike zaradi lanske in letošnje revolucije, s katero so hoteli vreči sedanjo vlado zaradi preprečenja valitev.

Izdanje amnestije so na splošno vsi ugodno sprejeli. Nekateri n. pr. krščanska demokracija, ji zamerja samo to,

da ni še popolnejša. Zato zahteva njeno razširitev tudi na tiste, ki so bili obsojeni zaradi poskusa obnavljanja peronističnega režima, kakor tudi na tiste, ki so prišli v zapore zaradi določil zakona o zaščiti države. Stranka zahteva, da se sploh ukinejo vsi represivni zakoni.

8. obletnica osvobodilne revolucije

Dne 16. junija so se je spominjali po vsej državi. Glavne spominske slavnosti so bile v Buenos Airesu na pokopališču Recoleta pred grobnico, v kateri počiva poveljnik te revolucije in njen prvi predsednik republike gen. Edvard Lonardi. Na njegov grob so položili venec državni tajniki vojske, letalstva in mornarice, minister za narodno obrambo dr. Astigueta je pa imel spominski govor. V njem je poveljeval etične cilje in namene osvobodilne revolucije in osebnost njenega nosilca gen. Lonardija.

ZBORNİK SVOB. SLOVENIJE ZA LETO 1964

je v tisku. Bo to obširna in vsebinsko pestra ter bogata knjiga. Dolej znanim in priznanim sodelavcem Zbornika so se pridružili še novi pisatelji in avtorji. Saj sodelujejo pri njem izseljenci iz vseh kontinentov in iz najrazličnejših držav.

CENA V PREDNAROČILU JE 470 PESOV. Ta znesek je možno plačati v več obrokih. Prvi obrok morejo plačati naročniki že sedaj pri vsakoletnih zastopnikih Zbornika Svobodne Slovenije, v Slovenski hiši in v vseh Domovih. Zadnji obrok pa bo vsak naročnik plačal ob prevzemu Zbornika, t. j. v prvi polovici meseca decembra.

nizacij in ustanov slovenske ideološke emigracije in zbrane rojake, nato pa prebral naslednje pozdravno pismo predsednika Narodnega odbora za Slovenijo dr. Mihe Kreka.

„Iskreno bi bil rad osebno z vami na Taboru. Hvaležen sem za posebno povabilo, ki sem ga dobil od g. predsednika F. Gruma in tajnika S. Pleška.“

Ker pa se nisem mogel več razrešiti obveznosti, ki me zadržujejo, praznujem z vami v odsotnosti spomin na tiste, ki so bili na barikadah za našo svobodo proti komunističnemu nasilju in posebej na tiste, ki so v teh bojih žrtvovali svoja življenja.

Spomin na veličastno grozen razvoj revolucije v okupaciji, ko so trije totalitarizmi: fašizem, nacizem in komunizem, drug za drugim in drug z drugim uničevali Slovenijo, nam je vsak čas najmočnejši opomin, da smo dolžni posvečati svoje moči in sposobnosti za ideale, ki so zanje tisoči naših bratov in sestra postali narodni mučenci.

Naj nas ta spomin budi, kadar bi dremali, krepji, če bi omahovali, dviga, če bi nam upadala vera v zmago.

Oni so umrli, da bi bili vsi Slovenci svobodni, mi, ki živimo, pa smo z njimi bili tedaj enega srca in enega duha, posvetimo življenje za uresničitev svobode in sreče v Sloveniji.

Borba orožja ponehuje, borba duha, načel in sistemov je vsak dan močnejša. Komunistična diktatura ostaja nasilje, pa naj že vsak dan ropa, požiga in ubija ali pa drži narode v ječi za zidom političnih sten. Proti Hruščovovi groznji: „Mi vas bomo pokopali“, demokratični svet vedno krepkeje odgovarja: „Mi vstajamo!“

Mi vstajamo povsod, tudi v Rusiji, Ukrajini, Poljski in Jugoslaviji.

Mi vstajamo in nikogar ni treba biti strah, ker nosimo evangelij odpuščanja, pravice in ljubezni.

Mi vstajamo in s križem osvobodjenja gremo proti srpu in klavirju suženjstva. Vsa delavnost demokratičnega slovenstva ima pred sabo cilj svobodne Slovenije.

Borci, bodite plamenice naše. Tesno v prostovoljno skupnost vraščeni nam svetite dokler ne vstane zarja svobode nad Triglavom.

V trpljenju prečiščene naj vihrajo med nami narodne barve: bela — viteška plemenitost, modra — zvesta vztrajnost in rdeča — ljubezen, ki vse zajame, vse prenese in vselej zmaga v nas in med nami.

Veselo praznujte svoj Tabor.

Od tabora do tabora pa okrasimo vsak svoj dan z dobrimi deli za sirote, vdove, invalide, ki so v tem boju padli v večje trpljenje in z našimi prispevki, kamni v zgradbo svobode, da bomo takrat, ko bo borec zasadil slovensko zastavo med cvetje nad grobom mučenca, pa naj že bomo tu ali v večnosti, mogli reči, da smo se pošteno trudili, da bi storili, kar so od nas pričakovali in terjali: mati, domovina, Bog.“

Zbrani rojaki so dr. Krekovo pozdravno pismo, polno lepih in globokih misli, sprejeli z navdušenim odobravanjem in ploskanjem.

Po branju še ostalih pozdravnih pisem so se po slovenskem letovišču razšli akordi kanadske, zatem pa slovenske narodne himne, med tem so pa dvigali slovensko zastavo na drog. Na oder so nato prihajali predstavniki slovenskih društev in ustanov v Kanadi ter so v njihovem imenu pozdravili žalno prireditev — tabor Slovencev v spomin žrtev komunizma na slovenskih tleh. Peter Markež je to storil v imenu Slovenskega katoliškega prosvetnega društva Baraga, Ivan Marn kot predsednik Društva Slovencev v Kanadi in dr. Franc Porovne v imenu Slovenske narodne zveze; moški zbor iz Toronta pa je pod vodstvom pevovodje Križmana občuteno zapel „V kresni noči“ in Na nebu zvezde sevalo.“

Ker so komunisti v domovini oskrnili celo grobove padlih protikomunističnih borcev, in so danes tudi brez križev in cvetja, so v njihovo počastitev položili na simboličen grob pod križ trije njihovi soborci iz dni komunistične revolucije, venec cvetja. Vsa slovenska množica je z molkom in tiho molitvijo spremljala to pietetno dejanje.

Na oder je zatem stopil pisatelj Karla Mauter, sam borec v tistih usodnih septembriških dneh leta 1943 na Turjaku. Vsaka beseda iz njegovega govora je pričala, da jo je iztrgal iz globine svojega srca, samo, da bi čim lepše, čim topleje in čim dostojnejše počastil spomin padlih borcev za slovensko svobodo na Turjaku in v Grčaricah. Poudarjal je veličino njihove žrtve za slovensko stvar in pozival vse, naj storimo vse, da je bomo vredni, in da bi nikdar ne izdali idealov, za katere so bile podane.

Izvajanja pisatelja Karla Mauterja so na vse napravila globok vtis. Po njegovem govoru je trobač zatrobil v spomin pred 20 leti padlim protikomunističnim borcem, na oder so pa strumno prikoralaki naraščajniki Slovenske telovadne zveze iz Toronta ter lepo izvajali simbolično vajo na melodije pesmi „Oče, mati“.

Zaključno točko je imel Vilko Čekuta z recitacijo odlomka Razdrti okopi, iz pesnitve Jeremija Kalina Črna maša, zbrani rojaki so pa nato zapeli še himno slovenskih legionarjev.

Tako so Slovenci v Kanadi počastili spomin junakov s Turjaka in Grčaric ob 20-letnici njihove smrti.

V Beogradu se je prejšnji teden začelo zasedanje Medparlamentarne zveze. Med udeleženci tokratnega sestanka parlamentarnih predstavnikov 59 držav sta tudi brat severnoameriškega predsednika Johna Kennedyja senator Edward Kennedy s soprogo ter vplivna in vsemočna vietnamska vladna funkcionarka Ngo Dinh Nhu, ki je v svojem govoru javno napadla ameriškega predsednika Kennedyja zaradi njegovih zadnjih izjav o vietnamski vladi.

V Alžiru je bil z veliko večino brez opozicije izvoljen za predsednika Ahmed Ben Bella, ki sicer pravi, da ni komunist, da pa vendar misli Alžir urediti po Castrovem primeru.

Novice iz Slovenije

Na festivalu slovenske popevke "Bled 63" se je kot najboljša interpretorka uveljavila pevka Beti Jurkovič.

V okviru let. poletnih kulturnih prireditvev v Ljubljani je Opera Slovenskega narodnega gledališča postavila na oder kot jugoslovansko krstno izvedbo opere Wolfa Ferrarija "Campiello", ki jo je prevajalec Smiljan Samec priredil in jo kot "Zdraho na trgu" prestavil iz Benetk v piransko okolje. Premiero je dirigiral Demetrij Žebre, zvezil jo je Hinko Leskošek, v glavnih vlogah so pa nastopili Maruša Patikova, Drago Čuden, Vilma Bukovčeva, Slavko Strucelj, Sonja Hočevarjeva, Bogdana Stritarjeva, Rajko Koritnik, Ladko Korošec, Samo Šmerkelj in Friderik Lupša.

V Sloveniji obstaja 10 zavodov za težje vzgojljivo in delinkventno mladino. Zvečinoma so v zastarelih in neprimeren prostorih in tudi na nepravem mestu, se pravi, predaleč od industrijskih središč in mest, kjer bi mladostniki lahko dobili učna mesta. Izjema je samo vzgojni zavod v Slivnici pri Mariboru. Ker je mladostnih prestopnikov ve-

dno več, je vedno bolj občutno pomanjkanje ustreznih zavodov za različne kategorije mladostnih prestopnikov, in zaradi tega prihaja do neskladja pri izrekanju vzgojnih ukrepov sodišč. Ker sodišča nimajo druge izbire, navadno pošiljajo mladoletne prestopnike v vzgojno popoboljševalni zavod v Radeče, kjer so pomešani mlajši in starejši mladoletniki in kjer je celo kar 60 odstotkov mlajših polnoletnih storilcev kaznivih dejanj.

V Kropi se po poročilu v ljubljanskem "Delu" v zadnjem času zatika. V tem kraju, kot znanu, deluje industrijsko podjetje Plamen, ki je v prejšnjih letih financiralo razvoj kar vsega kraja, od urejanja krajevnih poti do graditve novega kopališča in kulturnega dela. Podjetje se je lotilo tudi gradnje novih tovarniških poslopij oziroma rekonstrukcije svoje proizvodnje. Ko so vse to napravili, ugotavljajo, da so se vsega tega lotevali z nekoliko preveliko žlico in ne dovolj pretehtano. Tako so npr. zgradili tako veliko kopališče, da ga je za Kropro, kjer prebivalstvo

ne narašča, težko vzdrževati. Dalje je kinodvorana take velika, da lahko sprejme vse prebivalce iz Krope in navadno vrte filme pred prazno dvorano. Tovarna sama pa je tudi ostala pri izdelovanju predmetov, ki jih je v državi že preveč. Primanjkuje ji dalje visokokvalificiranega osebja, pa tudi že navadnega delavstva. Zato so delavce vabili iz Makedonije. Novih strokovnjakov zaradi majhnih dohodkov podjetje ne more dobiti in zato težko tekmuje z večjimi zadevnimi obrati. Precej nezadovoljstva med delavstvom je vzbudila neskrupnost vodstva podjetja, ki si je nabavilo ravno sedaj nov osebni avtomobil in sicer kar najnovejši model Mercedes.

Rogaška Slatina bo leta 1964 praznovala 300-letnico svojega obstoja. Za proslavo tega jubileja bo cela vrsta prireditvev, ki se bodo vrnile skozi vse leto. Izšla bo tudi knjiga dr. A. Reška "Zgodovina Rogaske Slatine" v petih jezikih.

V Ljubljani je bilo julija meseca IX. mednarodno zborovanje akademikov. Komunistični oblastniki so ga izrabili za svojo propagando ter so inozemskim vseučiliščnikom prikazovali "specifičnosti" komunistične revolucije v Sloveniji in ostalih delih države.

Umrlj so. V Ljubljani: Jožefa Rogi roj. Dolenc, Vida Cirk, upok., Zorija Kaiser roj. Resnik, Zdenka Race roj. Hauptman, Martina Dernovšek, dipl. jur., Jela Vilfan, uslužbenka Drž. zavoda za zavarovanje v p., Ivan Furlan,

SLOVENC I P O S V E T U

AVSTRALIJA

Slovenski šolski tečaji se tudi v Avstraliji lepo razvijajo. Vedno več jih je. Tako se je tečajema v Melbourne in St. Albansu pridružil še v Geelongu. Začet se je 16. avgusta in se je za slovenski pouk prijavilo 16 otrok.

V Melbourneu ima slovenska pesem vneti prijatelj. To potrjuje že devetletni obstoj tamošnjega slovenskega pevskega društva Triglav. Pevci tega društva s prepevanjem slovenskih pesmi delajo veselje in zadovoljstvo rojakom. Doslej so izdali tudi dve gramofonski plošči s slovenskimi pesmimi.

Spored bomo še objavili. Pripravljalni odbor

Osebnosti

Družinska sreča. V družini Jožeta Havelka in ge. Marice roj. Oven se je rodila hčerka, ki je pri krstu dobila ime Marija Helena. Krstil jo je g. Novak France, žpk. v Ituzaingo, botra sta bila gđc. Marjeta Havelka in Tone Oven ml.

Družino Lovreta Jana in njegove žene ge. Zdenke roj. Virant je razveselil sinček. — Sinčka so prav tako dobili v družini Branka Vrčona in njegove žene ge. Slavke roj. Cerar. Otroka je krstil na ime Stanislav Marko g. Matija Boršnar, botrovala sta pa Janez Cerar in Zora Vrčon. Srečnim družinam naše čestitke.

EZEIJA

Na sestanku naše majhne slovenske skupine tukaj na Ezeiji je bil pred nekaj meseci sprejet sklep, da se tako imenovani "Slovenski večeri" vršijo oz. priredijo dvakrat na mesec na prvo soboto. Zaradi praktičnih, ekonomskih in drugih ozirov pripade ta skrb vedno novemu prireditelju tega večera, ki ga lahko pripravi na svojem domu ali pa

upok., Ivan Laznik, fin. inšpektor, Jože Andlovic, pos., Maki Blejec, grafik, Adela Škerlj roj. Germc, Olga Vokal roj. Benčina, Ivanka Leskovic roj. Meden, Rafael Mohorič, sofer omnibusa, Karol Lotrič, vlakovodja v p., Stanislav Čebek in Helena Zigon roj. Beltram v Renčah, Anika Škrjanc, uslužbenka Arboretuma v Volčjem potoku, Magdalena Cerar roj. Blaj v Kranju, Valentin Šmon, pos. v Imovici, Ivan Tomažič, upok. v Mokronogu, Franc Ivančič, uslužbenec podjetja Vrtnarstvo v Celju, Marija Cotič roj. Suban v Kopru, Stane Tušar, strokovni glasbeni učitelj v Planini pri Rakeku, Ivan Bertoncelj v Dobrovi pri Kropi, Viktor Kozina, upok. v Novem mestu, Franciska Porenta v St. Vidu nad Ljubljano in Rudolf Sikovec, upok. v Trbovljah.

SLOVENC I P O S V E T U

AVSTRALIJA

Slovenski šolski tečaji se tudi v Avstraliji lepo razvijajo. Vedno več jih je. Tako se je tečajema v Melbourne in St. Albansu pridružil še v Geelongu. Začet se je 16. avgusta in se je za slovenski pouk prijavilo 16 otrok.

V Melbourneu ima slovenska pesem vneti prijatelj. To potrjuje že devetletni obstoj tamošnjega slovenskega pevskega društva Triglav. Pevci tega društva s prepevanjem slovenskih pesmi delajo veselje in zadovoljstvo rojakom. Doslej so izdali tudi dve gramofonski plošči s slovenskimi pesmimi.

SLOVENC I V A R G E N T I N I

BUENOS AIRES

Proslava narodnega praznika. Lansko leto je bila proslava slovenskega narodnega praznika 29. oktobra na mladinskih dnevi na Pristavi. Letos bo ta proslava v nedeljo, 13. oktobra v Našem domu v San Justu, popoldne na dan 7. obletnice blagoslovitve Našega doma.

Sporod bomo še objavili. Pripravljalni odbor

Osebnosti. Družinska sreča. V družini Jožeta Havelka in ge. Marice roj. Oven se je rodila hčerka, ki je pri krstu dobila ime Marija Helena. Krstil jo je g. Novak France, žpk. v Ituzaingo, botra sta bila gđc. Marjeta Havelka in Tone Oven ml. — Družino Lovreta Jana in njegove žene ge. Zdenke roj. Virant je razveselil sinček. — Sinčka so prav tako dobili v družini Branka Vrčona in njegove žene ge. Slavke roj. Cerar. Otroka je krstil na ime Stanislav Marko g. Matija Boršnar, botrovala sta pa Janez Cerar in Zora Vrčon. Srečnim družinam naše čestitke.

Na sestanku naše majhne slovenske skupine tukaj na Ezeiji je bil pred nekaj meseci sprejet sklep, da se tako imenovani "Slovenski večeri" vršijo oz. priredijo dvakrat na mesec na prvo soboto. Zaradi praktičnih, ekonomskih in drugih ozirov pripade ta skrb vedno novemu prireditelju tega večera, ki ga lahko pripravi na svojem domu ali pa

Vsak teden ena

VSE BO MINILO

France Balantič
Ne zapusti me več temno sporočilo,
z radostjo zavrgel sem ljubo ime,
kot trave v jeseni so zlote roke,
vse bo minilo...

Kdaj že se v tolmunih bežanja je vse pomirilo,
na sramotnem kamnu leži mi srce,
v odprtih prekatih vlakna krvi

rumene,
vse bo minilo...

Ne zapusti me več temno sporočilo,
ki materina ga usta olem govore,
ki se ospe iz objema v ljubezni
razpadle žene,
vse bo minilo...

TRŽASKA IN GORIŠKA

DOKUMENT O DOGODKIH V II. SVETOVNI VOJNI

Tržaška italijanska revija "La porta orientale" je v svoji zadnji številki (marec-april 1963) objavila "spomenico (Memorial), ki ga je 20. decembra 1944 poslal Mussoliniju, vodji "italijanske republike" tedanji tržaški prefekt Coceani. Ker je "Memorial" dal v objavo sam Coceani, ni razloga, da bi dovomili o potvorbi in zaradi tega bo prav gotovo važen zgodovinski vir tudi za slovenske zgodovinarje, ki se bodo ukvarjali z dogodki v zadnji svetovni vojni.

V uvodu je Coceani v Memorialu popisal položaj Trsta in tržaške province, ki da se je v zadnjih šestih mesecih hudo poslabšal "na vseh sektorjih in v vseh pogledih", nato prikazuje položaj na raznih področjih. Govori o hudih letalskih napadih 10. junija, 10. septembra, 23. oktobra in 7. decembra. V naslednjem poglavju piše o položaju prebivalcev, ki so jih nemške oblasti mobilizirale v organizacijo Todt, da so gradili utrdbe na Krasu.

V poglavju o šolstvu govori o težkem položaju, ker je bilo mnogo šol zasadenih po vojaštvu pa tudi po drugih uradih. Slovskega šolstva ne omenja v tem poglavju, pač pa v poglavju "Politika do Slovencev".

ZBORNIK SVOBODNE SLOVENIJE ZA LETO 1964

bo knjiga, ki bo delala čast slovenski ideološki emigraciji. Naj ne bo brez nje noben slovenski politični emigrant, nobena slovenska družina, noben slovenski dom!

Naročite ga že v prednaročilu!

Memorialu Mussoliniju, da je večkrat prišel k njemu poveljnik domobrancev, polkovnik Kokalj, ter zahteval določeno število slovenskih osnovnih šol in popolno srednjo šolo. Prefekt Coceani mu je "seveda odgovoril, da to ni mogoče v čisto italijanskem mestu". Kljub temu pa da je slišati v mestu na ulicah, in tramvajih in v javnih lokalih vedno več slovenskega govorjenja, v prodaji pa so celo slovenski listi (brez dovoljenja italijanskih oblasti). Delujejo že tudi zasebne slovenske šole, kar vzbuja veliko zaskrbljenost pri večini meščanov. V poglavju o razmerah v pogledu javne varnosti govori slabo o fašističnem posebnem policijskem inspektoratu za Julijsko Krajino, v katerem da so sami kriminalci. Pravi tudi da javni red najbolj motijo ravno številne policije: italijanska, nemška in "slava".

V naslednjih poglavjih je obdelal razmere v fašistični stranki v Trstu. Iz memoriala je videti, da je bil med prefektom in stranko precejšen spor. Tako je dal zapleniti njeno glasilo "Italia repubblicana".

Omenja tudi obnašanje italijanske duhovščine, ki da stoji kompaktno ob škofu Santinu. Škofa Santina mora prefektura pohvaliti, ker ji je vedno pomagala pri delu za rešitev italijanstva.

Na koncu seveda poziva Mussolinije, naj bi dosegel, da bi se italijanske čete vrnile v Trst, kjer ni videti italijanskega vojaka. Tako ima človek vtis, da ni v čistem italijanskem mestu, ampak v nemškem.

oseben in je slednjemu pomagal iskati in razvijati lastni izraz.

"Kako je bilo z vašimi razstavami doslej?"

"Razstavljaj sem predvsem v zvezi s šolskimi razstavami pa z umetniškimi tombojami SKA. S sošolci akademije tudi v Združenih državah, sicer pa z gđc. Žirovnikovo dvakrat (Alvarado, Morón), s Papežem v San Martinu ter v zadnji razstavi bivših učencev SKA v San Martinu. Razstavljaj sem tudi med Argentinci.

Pri slikarskem konkurzu Parques sem dobil priznavalo nagrado in lani na arg. konkurzu Croquis, ki so ga priredili pod okriljem Muestras de los estudiantes egresados de Bellas Artes, sem dobil celo drugo nagrado. To vse me vzpodbuja, da sem se odločil za samostojni nastop.

"Zdaj pa, g. Bukovec, kaj pravite vi o umetnosti, o naši slovenski in tuji, in o svoji, ali sploh, kakšne misli imate o umetnosti?"

"Včasih, ko delam svoje poklicno delo, mi pride kaj na misel, pa si zabeležim takšno misel mimogrede. Na pr. Današnji čas zelo hiti. V dobi 70 let so šli drug za drugim impresionizem (problem zraka), kubizem (problem ploskve v prostoru), fauizem (problem barve), surrealizem, ekspresionizem, informalizem, nova stvarnost... in ne kakor v renesansi, ko je bil problem človeka aktualen dvesto do tristo let. — Ali: Slovencev obstoji pred sliko in tuji, in o svoji, ali sploh, kakšne misli imate o umetnosti?"

ostro obsoja slikarja ter se čuti poklicanega, da mu daje nasvetov... — Ali: Za likovno umetnost med nami je mnogo krivde v tem, da diletantskim izdelkom dajemo hvalo velike umetnosti in s tem kvarimo in mešamo že itak skromen in pravilen pomen resnega dela za dviganje kulturne gladine med nami...

To na splošno. Kaj pa mislim o sodobni svetovni umetnosti, vprašate? Na Institutu Torcuato Di Tella je bila te dni mednarodna razstava avantgardističnih svetovnih del. Izbranih je bilo 9 figurativnih in 3 informalističnih umetnikov. In še ti zadnji so po mojem figurativisti, saj je njihova snov materija, seveda na poetični način obdelana v plastični predmet. To povračanje k figuri pa ni znamenje kakšne pomote, temveč nujna pot novih stvaritev, ko človek po vojni stopi pred strahom novih katastrof... In o naši umetnosti v domovini? V kolikor imam videti kdaj kakšen album ali tokrat dela Bernika v zgoraj omenjeni mednarodni razstavi, so dosegli raven drugih evropskih narodov in ne izkazujejo več znane slovenske zapoznatosti (Debenjak, Pregelj, Bernik). Pri slovenskih umetnikih v emigraciji pa je videti še figurativizem, predvsem v maniri ekspresionizma, postimpresionizma pa tudi konstruktivizma, po nekaterih abstraktnih poizkusih pa spet povračanje v realizem.

"In kje stojite Vi po svoji sodbi?"

"Sem pristaš brezpredmetnosti zato, ker smo svobodni. Hočem doseči sliko, ki nima realne vsebine, ki bi motila opazovalca (npr. portret nezahelene osebe, socialna krivica, blagostanje itd.). Hočem, da gledalca ne moti stara na-

vlak, oblikoval bi rad nove misli za nov čas brez obračunavanja, zanima me problem s čisto slikarskega vidika. Barva, kompozicija in tekstura; predmetnost ali nefigurativnost je pa zame oboje sekundarnega pomena."

"Kaj pa Vaši načrti?"

"O teh pa ne govorim, ker sem bral že mnogo intervjujev, kjer je bilo mnogo napovedi, pa se niso nikdar izvršile."

"Kaj pravite o položaju slovenskega umetnika v emigraciji?"

"Da mora živeti dvojno življenje: kruhoborsko in ustvarjalno, ki se redno ne plačuje. Na drugi strani pa ima vso svobodo v izbiri motivov, slogov in iskanj, o čemer so drugod hude polemike v smislu Majcenove "podržavljene umetnosti". Najbolj pa človeka boli to, ko vidi, da izobraženi ljudje obsojajo in delajo norčave opazke ob delih, risanih s krvjo in ljubeznijo, namesto da bi vsaj upoštevali duhovni napor slikarja in iskanje za nov sodobnejši izraz. Umetnost vendar ne more za vedno obstati na liniji sto let starih manir... Morda bo prav to iskanje novega izraza najvidnejša oznaka moje prve razstave..."

Vidimo torej, da imamo opravka z resnim mladim slikarjem, ki z zavzetostjo pravega umetnika išče v problem umetnosti in ga rešuje s svojega osebnostnega vidika. Zato, pravim, bo ta razstava pomembna zanj, kot prva stopnja na svojo pot, za nas vse v Buenos Airesu pa kulturni dogodek.

Razstava, ki se bo odprla v soboto zvečer, bo odprta potem še vso nedeljo, 29. t. m. v San Martinu. td

Ob prvi samostojni razstavi Ivana Bukovca

V soboto, 28. t. m., bo v Slovenskem domu v San Martinu ob 20 otvoritev slikarske razstave mladega buenosaireskega slikarja Ivana Bukovca. Razstava se bo vršila pod okriljem Slovenske kulturne akcije kot njen deseti večer, ki ga bo z uvodno besedo začel predsednik Likovnega odseka, umetnostni zgodovinar akademik Marolt Marjan.

Ivan Bukovec, ki je diplomirane slikarske šole SKA in tudi že njen ustvarjalni član, je med nami že zelo znan ne samo po razstavah, na katerih je sodeloval ob raznih prilikah, ampak tudi po svojih ilustracijah, postavljenih Zborniku SS, Duhovnem življenju, stenskem Koledarju itd. Zdaj razstavlja prvič kot samostojna umetniška osebnost, kar je gotovo pomembno za njega samega, nič manj pa tudi za celotno kulturno življenje Buenos Airesa, in bo seveda tudi donesek k celotni kulturni ustvarjalnosti emigracije. Ob tej priliki, ki pomeni pravzaprav šele prvi vstop v našo javnost, sem ga poiskal in mu stvil par vprašanj, da se tako on sam s svojimi besedami predstavi pred tukajšnjo javnost in za bodočo umetnostno zgodovino.

"Med mlajšimi slikarji ste vi med nami najvidnejši po svoji pridnosti, prizadevnosti in iskanju slikarskega izraza, zato bi Vas prosil, da ob tej priliki, ko prvič nastopate samostojno, poveste nekaj o sebi kot človeku in umetniku. Kje ste se rodili in kako ste vstopili v ta naš umetniški trop, ki se poti in trudi "za slavo in božji lon?"

"Rodil sem se v vasi Brezovica v župniji Sveta Katarina nad Medvodami. Ko

PO ŠPORTNEM SVETU

Brazilski nogometni klub Santos, kjer igra „črni biser“ Pelé, je tudi v povratni igri v Buenos Airesu premagal klub Boca Junior. Prvo tekmo v Rio je dobil s 3:2, drugo pa z 2:1. S tema zmagama je Santos osvojil pokal Amerike in se bo za naslov svetovnega prvaka pomeril s Milanom, ki je premagal lisbonski klub Benfica in osvojil evropski pokal.

Tekmo s Santosom v Buenos Airesu je kljub delavniku in popoldanski uri gledalo 80.000 gledalcev, ki so plačali na vstopnici 16 milijonov pesov. Tekma sama ni bila preveč zanimiva; pač pa napeta. Boca je skoro ves čas imela terensko premoč, toda napad ni znal ali pa ni mogel izbrati nekega nad vse ugodnih prilik. Santos pa je posebej v drugem polčasu pokazal, da zna ustvariti nevarne položaje pred golom in jih tudi izbrati.

V Kranju so avgusta odprli nov centralni stadion, ki ima 2 nogometni, 2 rokometni in 6 teniških igrišč ter vse atletske naprave. V prihodnjih dveh letih mislijo dograditi še dve rokometni in dve odbojgarski igrišči, kotalkališče in druge športne objekte. Delo za kranjski centralni stadion se je pričelo že leta 1948. Takrat so prostovoljne brigade kranjskih srednješolcev in vajencev začele za letnim kopališčem izravnavati njive in travnike, ki so bile last kmetov iz Rupe. Potem pa so dela do leta 1959 zamrli, tega leta pa so spet poslali na delo prostovoljne brigade iz Kranja, Maribora, Celja in Zemun. Stroški za ta centralni stadion so znašali 210 milijonov dinarjev, vrednost dela brigad pa so ocenili na 50.000.000. Da bodo ostali objekti zgrajeni, bo predvidoma potrebnih še 150.000.000 din.

Za nogometno prvenstvo Slovenske lige igrata poleg 14 klubov še rezervni moštvi obeh slovenskih zastopnikov v II. zvezni ligi: Olimpija iz Ljubljane in Maribor, vendar le izven konkurence. Prvenstvo se je začelo 18. avgusta.

II. mlad. športni dnevi

V soboto, 14. t. m. sta se odigrali tekmi v šahu in namiznem tenisu med odsekom Ramos Mejia in San Justom. Rezultati tega športnega srečanja, ki je bilo v Slomškovem domu, so naslednji: Šah: A: 1 1/2:2 1/2 za San Justo; B: 2:2. Namizni tenis: A: 3:1 za San Justo; B: 2:2.

Po drugem kolu je v točkah položaj naslednji: Šah: A: San Martín 6, Lanús 5 1/2, Ramos Mejia 4, Morón 3, San Justo 2 1/2; B: San Martín 4, Ramos Mejia 3, Lanús 3, San Justo 2. Namizni tenis: A: San Martín 7, Lanús 5, Ramos Mejia 4, San Justo 4, Morón 0; B: Ramos Mejia 4, San Justo 4, Lanús 2, San Martín 2.

V soboto, 21. septembra ob 19 se pomerijo naslednja moštva: Ramos Mejia s San Martinom v Slomškovem domu in San Justo z Moronom v Našem domu. V nedeljo 22. t. m., na mladinskem dnevu v Lanusu pa se bosta srečali nogometni moštvi Lanusa in San Justa. Tekma bo ob 11.

V Turčiji so zaključili proces proti slušateljem vojaške akademije zaradi zadnjega upora. 75 so jih obsodili na 4 leta in 2 meseca zapora, na 15-mesečno konfinacijo po prestani kazni, na izključitev iz vojne akademije ter trajno prepoved izvrševanja javnih služb, 91 kadetov je dobilo 3 mesece zapora, 1293 so jih pa oprostili.

OBVESTILA

SDO in SFZ Lanús vabita vse fante in dekleta ter rojake na XI. mladinski dan, ki bo v nedeljo, 22. septembra.

Odbor Našega doma v San Justu vabi vse člane zadruga na članski sestanek v nedeljo, 22. t. m., po slovenski sv. maši. Pogovorili se bomo o do-

sedanjem delu in o bodočih načrtih. Prosimo za zanesljivo udeležbo.

Slov. kat. akad. starejšinstvo bo imelo prihodnji sestanek 28. t. m. ob 19 v Slovenski hiši. Obenem vabi svoje članstvo tudi na duh. vaje za izobražence, ki bodo 20., 21. in 22. septembra. V X. večer. SKA bo izpolnila razstava slik slikarja Ivana Bukovca, katere otvoritev bo v soboto, 28. septembra ob 19 v Slovenskem domu v San Martinu, Córdoba 129. Odprta bo tudi čez nedeljo. Ker je to prva samostojna razstava tukajšnjega mladega umetnika, se posebej vabimo vse prijatelje likovne umetnosti.

Na taboru, ki se bo vršil v nedeljo, 22. septembra, na vrtu Slomškovega doma, se bomo še posebej spomnili koroških Slovencev. Ob 10,30 pozdravi in otvoritev knjižne razstave, nato sv. maša. Lepo vabimo, da zastopniki društev in slovenskih domov zasedajo sedeže že pred začetkom v prvih vrstah.

Srednješolski tečaj in vaja sta zaradi šolskih izletov preložena iz sobote 21. septembra na naslednjo soboto 28. septembra. Pričetek tečaja kakor vedno ob 15,30.

Pristava Morón. Obveščamo vse interese, da bo prodaja delnic zaključena 25. t. m. Upravni odbor.

Krožek SDO San Martín vabi vse svoje članice in ostala dekleta iz San Martina na svoj redni mesečni sestanek, ki bo v nedeljo, 22. septembra, po sv. maši v Domu. Predavala bo ga Anica Kralj.

Družabna pravda sporoča, da sta se javila dva podjetnika, ki iščeta delavce. Eden potrebuje mizarja, drugi pa inštalaterja, ki se razume na plinske napeljave. Naslovi so na razpolago pri g. Janezu šestu, telefon 21-3292. Ob tej priliki sporočamo, da Družabna pravda rada posreduje delo, nima pa na razpolago podpor za brezposelne.

Slovenska hranilnica vabi vse svoje člane, da se udeležijo informativnega sestanka v soboto, 28. t. m., ob 20 v Zadrugi pisarni, Avda. San Martín 263, I. nadst., Ramos Mejia. Na sporedu je poročilo odbora ob polletni bilanci in kratek referat g. Vitala Ašiča o združnih pravilih. Odbor.

Izlet mladine iz San Justa bo 6. oktobra.

V Slovenskem domu v San Martinu

Občni zbor - Tabor

Društva slovenskih protikomunističnih borcev

22. 9. ob 9 zjutraj na Pristavi

S p o r e d :

Sv. maša za padle (daruje kurat č. g. Guštin J.) spominska proslava padlih (govori č. g. T. Škulj) občni zbor asado

Udeležba za člane obvezna!

SANJUŠKA MLADINA prireja

POMLADANSKI DRUŽABNI VEČER dne 28. septembra

- Zrebanje foto-aparata
- Šaljive točke
- Sodeluje orkester „Moulin Rouge“

bo prosvetni sestanek v nedeljo, 6. okt. po sv. maši. Predaval bo ing. Albin Mozetič o Daljnem Vzhodu. Predavanje bodo spremljale skioptične slike.

Rož. Podjuna, Zila bodo zastopane na taboru slovenske pesmi. Spomnimo se rojakov, ki na severni meji domovine bijejo boj za osnovne pravice proti brezsrčnemu zatiranju!

Narodne noše, pozor! Pristrčno vabljeno vsi rojaki, da se v slavnostnem narodnem oblačilu udeležijo tabora! Zbiranje narodnih noš od 9-10.

V Slomškovem domu bo v soboto, 5. oktobra, večer posvečen narodnemu buditelju Anjtonu Martinu Slomšku. Program bodo pozivile lepe slike z močnega proslave stoletnice njegove smrti.

V nedeljo, 22. sept.,

PROSLAVA ŠOLSkih OTROK na čast škofa

A. M. Slomška očeta slovenske šole

z lepim programom:

- Ob 16 sv. maša s skupnim sv. obhajilom;
- Nato: prireditve, pri kateri bodo nastopili otroci iz različnih tečajev;
- Za konec pa še nekaj posebne: ga: skioptične slike „Martina Krpana“ z zvočno spremljavo.

Kraj: Slovenska dvorana

ADVOKAT

DR. JOŽE LOŽAR

Tucumán 1438

T. E. 46-5458 in 40-5353 planta baja ofic. 2

HIŠO

prodam v San Justu, na lepem kraju, 50 m od Rute 3. Podatki: Ruta 3, No. 5659; T. E. 621-1536

JAVNI NOTAR

Francisco Raúl Cascante

Escribano Público Pta. baja, ofic. 2. Cangallo 1642

T. E. 35-8827 Buenos Aires

Vse za dom

MOROK

POPRAVILA, BARVANJE IN ZAMENJAVA HLADILNIKOV IN TELEVIZIJSKIH APARATOV

T. E. 621-1036

Cerrito 2245 Lomas del Mirador

DRUGA SANMARTINSKA

TOMBOLA

6. oktobra

bo v nedeljo popoldne v prostorih Slovenskega doma v San Martinu, Córdoba 129.

Po tomboli ljudska veselica, pri kateri sodeluje

MOULIN ROUGE

T A B O R

Pristrčno vabimo vse rojake na tabor, ki se bo vršil v nedeljo, 22. septembra, na vrtu Slomškovega doma:

- 10,30 pozdravi, taborna misel, sv. maša, kosilo, pesmi koroških zborov, Pozdrav ZS, Mladi Gallus poje Naš tabor, NASTOP
- SOLE ANTONA MARTINA SLOMSKA, Rajanje, Fantje na vasi, Menjalni ples, Koroške slike, Zrebanje, LJUDSKA VE-
- SELICA sodeluje DONAU MELODY • VES DAN RAZ-
- STAVA SLOVENSKE KNJIGE PRIDITE!

ZEDINJENA SLOVENIJA

vabi vse rojake na proslavo

1100-letnice prihoda sv. Cirila in Metoda

v našo domovino, ki se bo vršila v Slovenski dvorani 29. sept. ob 16

S P O R E D

- Sveta maša, ki jo daruje č. g. direktor Anton Orehar in govor;
- Slavnostni govor g. Franceta Perniška.
- Nastop združenih pevskih zborov, ki bodo peli tudi pri sv. maši. Dirigent dr. Julij Savelli.

SDO - SFZ - LANUS

22. septembra 1963

XI. MLADINSKI DAN

na športnem igrišču LOUBET in LA PAZ

P R O G R A M

- Ob 9,30: sv. maša za mladino
- Ob 11: nogometna tekma med odsekom San Justo in Lanús
- Ob 12,30: kosilo
- Ob 15: TELOVADNI NASTOP deklet, fantov, mladenk, mladcov, naraščajnic in naraščajnikov
- Dohod: Iz Retira in Constituciona, omnibus 18; iz Pompeye, kolektiv 13; s postaje Lanus 10 „A“; iz Dock Suda kolektiv 96 „Pompeo“. V vseh primerih izstopiti na Avda. San Martín 4200, in nato peš pet kvadrov na levo.
- V slučaju slabega vremena se prireditve preloži na naslednjo nedeljo.

IVAN PREGELJ:

Otroci sonca

„Te bom,“ je zaklicala.

Nekaj trenutkov strašnega molka je minilo. Šum vode je tulil, nečista zver je vohala kri. Prečuden strah je hipno odrevenel vse telo ubogi deklici.

„Krvavec,“ je zavpila in se nagonsko spustila v beg proti cesti. Izza ovinka je bilo čuti šum voza. Privihrala je na cesto. Mimo voza je stekla in tekla venomer. Ni se ozrla. Do smrti bolna je omahnila k Pozniku v urad in zaplakala krčevito. Orožje, ki ga je ves čas držala v roki, ji je zdrknilo iz rok. Poznik je planil. S strašno odločnostjo je rekel:

„Le mirno, Slavica. Naj pride. Krogljo dobi in če mu ena ne bo dovolj, dve.“

In potem je rekel:

„Tega se še boj. Zjutraj, o Bogu sva govorila in je rekel —“

„Pa saj se ga bojiš?“ je vprašal sredi svoje besede, in je prikimala.

„Dobro,“ je nadaljeval, „vprašal je, ali verujem v Boga in sem mu odgovoril, da celo v dva. Ali poslušas?“

Prikimala je, polagoma se ji je srce umirjalo.

„Kaj si mu odgovoril?“ je vprašala.

„Dva Boga,“ sem rekel, „sta. Eden je v nebesih, in drugi ima osem strelov.“

71

„Browning,“ se je nasmehnila in mu začela pripovedovati, kar se je bilo zgodilo. In ko je povedala, je začela ihteti. Živci v njej so se zbudili. Ni vedel, kako bi jo tolažil, in je govoril nevede, kaj:

„Tak Slavica! Gloriosa sladka, smej se. Velikana si ugnala. Nobena Judita ni bila lepša kot ti. Zares, trikrat si Gloriosa. In oni je smešen, smešen! Krvavec neumni — —“

In čutil se je, kako da se deklica noče smejeti in da plače venomer. Pa mu je spoznanje šinilo skozi glavo in je videl, kakor da se mu je razodela, da onega vendar ljubi, ki jo je tako nasilno oropal za njeno ljubezen in zaupanje in jo vrgel v brezno obupnosti. Obšla ga je strašna besnost in je planil:

„Ubijem ga kakor psa.“

Vrgla se mu je okrog vratu in rotila v solzah:

„France, nikar!“

Tako sta stala. Ona z rokama krog njegovega vrata, on še vedno visoko vzravnano, obračajoč se proti vratom z morilnim orožjem v rokah. Tedaj so se tam odprla vrata. Dvoje velikih oči je strašno zastrmel v čudni prizor, osteklelo kakor v neskončnem spoznanju najvišjega zla. Dvoje smrtonobnih ustnic je zatrepetalo:

„France, nikar!“

Truden, ubit je položil glavo na knjigo, dokler mu je ni ljubezniva roka dvignila in mu ni spregovorila ljubeznivo, naj se ojunaci.

„Ne boj se,“ je rekla Slavica, „glej, prav nič me ne boli srce, to je znamenje, da bo šlo vse po sreči. Ti pa vzemi kaj vase. Lej kozareček konjaka sem nalila. Daj, France, vzemi!“

„France!“

„Helena,“ je vzkliknil Poznik in skočil k vratom in skušal dopovedati. A žena se mu je nezavestna zgrudila v roke.

Težka, temna melodija se je obudila Slavici v spomin:

„...kommst nimmermehr aus diesem Wald...“

Tisto noč okoli dveh popolnoči je Helena začutila prve bolečine in so jo splašile do solz in bridkega obupa...

Poznik je tri ure strmел v Dieckensov roman, ki je ležal pred njim na mizi in ga bral, ne da bi vedel, kaj.

„Otročnica, ki umira,“ se mu je svitalo in se je spet predramil v svoje življenje, v strašno negotovost, ki je že tri dni ležala na njem, ko je Helena trpela in so se trudili okoli nje babica, domači zdravnik in specialist iz mesta.

Poznik se je krotil, hotel se brati in brati, kako je otročnica Fanny umrla, zaspala, plavala v neskončno morje večnosti.

Truden, ubit je položil glavo na knjigo, dokler mu je ni ljubezniva roka dvignila in mu ni spregovorila ljubeznivo, naj se ojunaci.

„Ne boj se,“ je rekla Slavica, „glej, prav nič me ne boli srce, to je znamenje, da bo šlo vse po sreči. Ti pa vzemi kaj vase. Lej kozareček konjaka sem nalila. Daj, France, vzemi!“

Izpil je in mu je še nalila. Nekaj toplotu mu je stopilo v trudno lice. Bridkost se mu je zbirala v grlu a se je je kakor otrsel in rekel odločno:

„Pa saj mora prenesti, saj mora.“

„In tudi bo,“ je dejala Slavica.

Te ure in dni, ko je Helenina slabost vznemirjala vso hišo, je še davno pozneje Slavica blagovovala. Pomagali so ji bili preko spominov na lastno bridkost, ki se ji je bila za vedno vtisnila v lepo in zdravo deklško lice, v svetlo in močno dušo, ki je hotela vse prenesti in prenesla skoraj več, kakor bi bila mogla, če bi bila utegnila zavediti se, kaj je izgubila...

„Za mašo sem nesla gospodu kaplana,“ je rekla svaku, ki je z glavo prikimal. Nato je vprašala:

„Kaj pravi zdravnik?“

„Skomignil je z rameni.“

„Veruj,“ je rekla deklica in vstala. Silile so jo solze; stopila je k oknu in strmela na vrt.

Vzbudil se je bil. Gnalo je zelenje, čas ga je bilo prekopati. Pa so bili zaradi Helene pozabili nanj. Ves Koširjev svet je bil kakor nem, kakor da so ljudje izumrli v hiši. Slavica je videla pred tedni kupil, in je bral:

očeta, ki je stopal s sklonjeno glavo v hlev. Zazdel se ji je silno star. Solze so ji zavrele po licu...

Poznik je začutil, da je zopet sam v sobi in je segel po knjigi, katero je bil

ESLOVENIA LIBRE

Editor responsable: Milos Stare
Redactor: José Kroselj
Redacción y Administración:
Ramón Falcón 4158, Buenos Aires
T. E. 69.9503
Argentina

FRANQUEO PAGADO
Concesión N° 5775
TARIFA REDUCIDA
Concesión N° 2324
Registró Nacional de la Propiedad
Intelectual No. 770.902

Naročnina Svobodne Slovenije za leto 1963: za Argentino \$ 650.—; za Severno Ameriko in Kanado 7 dolarjev; za pošiljanje z letalsko pošto 12 dolarjev. Talleres Gráficos Vilko S. R. L., Estados Unidos 425; Bs. Aires. T. E. 33-7213